

KOMENTÁŘE WOLTERS KLUWER

Lukáš Vacek

Zákon o spotřebitelském úvěru

Komentář

Wolters Kluwer

KOMENTÁŘE WOLTERS KLUWER

**Zákon
o spotřebitelském úvěru
Komentář**

Lukáš Vacek

Zákon o spotřebitelském úvěru

Komentář

Vzor citace: VACEK, L. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář.*
Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015. 448 s.

Právní stav publikace je k 1. 4. 2015.

© Mgr. Lukáš Vacek, 2015

ISBN 978-80-7478-776-8 (váz.)

ISBN 978-80-7478-777-5 (e-pub)

OBSAH

Poděkování	VII
Seznam použitých zkratk	IX
Seznam předpisů citovaných v komentáři	XIII
Předmluva	XVII

ZÁKON č. 145/2010 Sb., O SPOTŘEBITELSKÉM ÚVĚRU A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ	1
--	---

§ 1–24	ČÁST PRVNÍ SPOTŘEBITELSKÝ ÚVĚR	1
§ 1	Předmět úpravy	1
§ 2	Výjimky z působnosti zákona	7
§ 3	Vymezení některých pojmů	23
§ 4	Informace v reklamě	55
§ 5	Předsmluvní informace	64
§ 6	Smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr	78
§ 7	Povinnosti věřitele během trvání spotřebitelského úvěru	97
§ 8	Důsledky porušení informační povinnosti	108
§ 9	Posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr	112
§ 10	Roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr	129
§ 11	Odstoupení od smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr	142
§ 12	Výpověď spotřebitelského úvěru	153
§ 13	Ukončení oprávnění čerpat spotřebitelský úvěr	155
§ 14	Smlouva o vázaném spotřebitelském úvěru	157
§ 15	Předčasné splacení spotřebitelského úvěru	169
§ 16	Překročení	179
§ 17	Některá ustanovení týkající se zprostředkovatelů	183
§ 17a	Smlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru	192
§ 17b	Odstoupení od smlouvy, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru	196
§ 18	Vyloučení použití směnky nebo šeku	201
§ 18a	Zajištění spotřebitelského úvěru	211
§ 18b	Použití telefonního čísla s vyšší než běžnou cenou	218

§ 19	Dozor nad dodržováním zákona	221
§ 20	Správní delikty	233
§ 21	Odpovědnost za správní delikty	253
§ 22	Společná ustanovení	261
§ 23	Přechodná ustanovení	271
§ 24	Zrušovací ustanovení	273
§ 25–26	ČÁST DRUHÁ ZMĚNA ŽIVNOSTENSKÉHO ZÁKONA ..	274
§ 25		274
§ 26	Přechodná ustanovení	275
§ 27	ČÁST TŘETÍ ZMĚNA ZÁKONA O ČESKÉ OBCHODNÍ INSPEKCI	277
§ 27		277
§ 28	ČÁST ČTVRTÁ ZMĚNA ZÁKONA O ČESKÉ NÁRODNÍ BANCE	278
§ 28		278
§ 29	ČÁST PÁTÁ ÚČINNOST	279
§ 29		279
Příloha č. 1: Povinné informace v reklamě		280
Příloha č. 2: Povinné informace před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr		284
Příloha č. 3: Povinné informace ve smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr		301
Příloha č. 4: Povinné informace po dobu trvání spotřebitelského úvěru ve formě možnosti přečerpání		318
Příloha č. 5: Výpočet roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr		322
Příloha č. 6: Formulář pro standardní informace o spotřebitelském úvěru		345
Příloha č. 7: Formulář pro informace o spotřebitelském úvěru poskyto- vaném ve formě možnosti přečerpání a za účelem sjednání nové smlouvy, kterou se odkládá platba nebo mění způsob splácení		353
Příloha		363
Seznam použité literatury		422
Věcný rejstřík		425
O autorovi		427

PODĚKOVÁNÍ

Tento komentář by nevznikl bez řady konzultací a odborných diskusí, které autor vedl zejména s Mgr. Martinou Obstovou a Mgr. Stanislavem Čurillou, v diskusi s nimiž se myšlenka komentáře prvně zrodila.

Stejný dík patří i Mgr. Lucii Částkové, Mgr. Ondřeji Čížkovi, JUDr. Martinu Houtovi za laskavé korektury, které přispěly ke zkvalitnění předkládaného díla.

Zvláštní poděkování pak patří Mgr. Davidu Vyhnálkovi za cenné připomínky, vzájemné konzultace i společnou přednáškovou činnost, která se do komentáře také promítla.

V neposlední řadě bych rád poděkoval za trpělivost a podporu všem svým blízkým, kteří mi dodávali víru v jeho úspěšné dokončení.

Autor

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Právní předpisy

87/102/EHS	směrnice Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru
93/13/EHS	směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách
2008/122/ES	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně
CCD	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS
CRD	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES
DMD	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES
exekuční řád	zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád
Guidelines	Guidelines on the application of Directive 2008/48/EC (Consumer Credit Directive) in relation to costs and the Annual Percentage Rate of charge
MCD	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010

MiFID	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS
notářský řád	zákon č. 358/1992 Sb., notářský řád
notářský tarif	vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky
novela CCD	směrnice Komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů
o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
obč. zák.	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
obch. zák.	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
PSD	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES
spr. řád	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
tr. zák.	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
UCPD	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004
z. p. k. t.	zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
z. r. ř.	zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
zák. č. 40/1964 Sb.	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
zák. č. 43/2013 Sb.	zákon č. 43/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů
zák. č. 87/1995 Sb.	zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

zák. č. 253/2008 Sb.	zák. č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
zák. č. 321/2001 Sb.	zák. č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb.
zák. o bankách	zák. č. 21/1992 Sb., o bankách
zák. o ČNB	zák. č. 6/1993 Sb., o České národní bance
zák. o ČOI	zák. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci
zák. o daních z příjmů	zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
zák. o doplňkovém penzijním spoření	zák. č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření
zák. o elektronickém podpisu	zák. č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu)
zák. o finančním arbitrovi	zák. č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi
zák. o ochraně osobních údajů	zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
zák. o ochraně spotřebitele	zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
zák. o ověřování	zák. č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování)
zák. o penzijním připojištění	zák. č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením
zák. o platebním styku	zák. č. 284/2009 Sb., o platebním styku
zák. o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí	zák. č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí)
zák. o pojišťovnictví	zák. č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví
zák. o regulaci reklamy	zák. č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

zák. o spotřebitel- ském úvěru	zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů
živnostenský zákon	zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

Ostatní zkratky

CRÚ	Centrální registr úvěrů
ČNB	Česká národní banka
ČOI	Česká obchodní inspekce
ESD	Evropský soudní dvůr
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
RPSN	roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie, dříve ESD

SEZNAM PŘEDPISŮ CITOVANÝCH V KOMENTÁŘI^{1,2}

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny
základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový

zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících

zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci

zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitosti

zákon č. 358/1992 Sb., notářský řád

zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance

zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách
některých zákonů souvisejících s jeho zavedením

zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

¹ Předpisy jsou řazeny v pořadí:

- ústavní zákony,
- kodexy,
- zákony,
- ostatní právní předpisy,
- mezinárodní smlouvy,
- předpisy práva Evropské unie.

² Není-li uvedeno jinak, jsou všechny předpisy v textu citovány ve znění pozdějších předpisů.

- zákon č. 40/1995 Sb.**, o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání
- zákon č. 87/1995 Sb.**, o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
- zákon č. 219/1995 Sb.**, devizový zákon
- zákon č. 85/1996 Sb.**, o advokacii
- zákon č. 15/1998 Sb.**, o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů
- zákon č. 101/2000 Sb.**, o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
- zákon č. 227/2000 Sb.**, o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu)
- zákon č. 321/2001 Sb.**, o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb.
- zákon č. 229/2002 Sb.**, o finančním arbitrovi
- zákon č. 38/2004 Sb.**, o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí)
- zákon č. 256/2004 Sb.**, o podnikání na kapitálovém trhu
- zákon č. 634/2004 Sb.**, o správních poplatcích
- zákon č. 127/2005 Sb.**, o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)
- zákon č. 21/2006 Sb.**, o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování)
- zákon č. 183/2006 Sb.**, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
- zákon č. 253/2008 Sb.**, o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
- zákon č. 277/2009 Sb.**, o pojišťovnictví
- zákon č. 284/2009 Sb.**, o platebním styku
- zákon č. 145/2010 Sb.**, o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů
- zákon č. 155/2010 Sb.**, kterým se mění některé zákony ke zkvalitnění jejich aplikace a ke snížení administrativní zátěže podnikatelů
- zákon č. 139/2011 Sb.**, kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění zákona č. 156/2010 Sb., a některé další zákony
- zákon č. 418/2011 Sb.**, o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- zákon č. 427/2011 Sb.**, o doplňkovém penzijním spoření
- zákon č. 255/2012 Sb.**, o kontrole (kontrolní řád)
- zákon č. 43/2013 Sb.**, kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů
- zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb.**, o dani z nabytí nemovitých věcí

nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností
nařízení vlády č. 363/2013 Sb., o vzorovém poučení o právu na odstoupení od smluv uzavřených distančním způsobem nebo mimo obchodní prostory a vzorovém formuláři pro odstoupení od těchto smluv

vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)

vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky

vyhláška Ministerstva financí č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb

vyhláška České národní banky č. 164/2002 Sb., o podmínkách přístupu k informacím v informační databázi České národní banky – Centrální registr úvěrů

vyhláška Ministerstva informatiky č. 117/2007 Sb., o číslovacích plánech sítí a služeb elektronických komunikací

vyhláška České národní banky č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry

nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 ze dne 27. října 2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele („nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele“)

směrnice Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru

směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008, o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES

směrnice Komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů

směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010

PŘEDMLUVA

Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, nabyt účinnosti dne 1. ledna 2011. Přestože tato oblast byla již dříve upravena zákonem č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb., přijetí zákona č. 145/2010 Sb. lze považovat za velký přelom v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu, který čerpá spotřebitelský úvěr.

Předcházející spíše kusá úprava, která měla svůj předobraz v evropském právu, a to především ve směrnici 87/102/EHS, byla nahrazena ucelenou komplexní úpravou spotřebitelského úvěru ve všech fázích kontraktačního procesu i trvání smluvního vztahu. Hlavní zásluhu na tom však nemá primárně český zákonodárce, ale opět zákonodárce evropský, neboť zákon č. 145/2010 Sb. do českého práva transponoval směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS. Přestože již v době transpozice této směrnice usilovalo Ministerstvo financí jako spolugestor nejen o řádnou transpozici směrnice, ale i o zabránění dalším možným způsobům obcházení zákona a nekalým praktikám na trhu spotřebitelských úvěrů, s ohledem na průběh legislativního procesu lze považovat za úspěch, že zákon o spotřebitelském úvěru byl před volbami na jaře 2010 vůbec schválen a že směrnici, která byla přijata v režimu maximální harmonizace, transponoval v zásadě správným způsobem.

Odvahu z vlastní iniciativy reagovat na nekalé praktiky na trhu spotřebitelských úvěrů získal český zákonodárce až o několik let později, když z výlučné iniciativy Ministerstva financí byl zpracován a následně přijat zákon č. 43/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb. Tato novela s chirurgickou přesností cílila na řešení nejpalčivějších problémů, s nimiž bylo možné se na trhu spotřebitelských úvěrů setkat. O správném zacílení novely a účinném řešení problémů, které současně nepředstavuje neúměrnou zátěž pro férové účastníky trhu, svědčí mimo jiné i kladné hodnocení, a to jak ze strany seriózních bankovních i nebankovních poskytovatelů úvěru, tak ze strany spotřebitelských organizací a neziskových společností specializujících se na dluhové poradenství.

Více než čtyři roky od okamžiku přijetí zákona č. 145/2010 Sb. na straně jedné umožňují s určitým odstupem a místy i kriticky vykládat jednotlivá ustanovení zákona, na straně druhé znamenají, že autor má legislativní proces a všechny peripetie s ním související stále ještě v živé paměti.

K zásadní změně došlo v mezidobí i u autora samotného – z místa legislativce na oddělení Retailové finanční služby a ochrana spotřebitele na finančním trhu na Ministerstvu financí byl usnesením vlády České republiky jmenován do funkce

zástupce finančního arbitra, který řeší zcela konkrétní případy jednotlivých spotřebitelů, má možnost se naprosto detailně seznámit s celou smluvní i předmluvní dokumentací, tudíž je ve zcela bezprostředním kontaktu se situací na trhu poskytování spotřebitelských úvěrů a má výborný přehled jak o praktikách jednotlivých věřitelů, tak o ne vždy seriózním přístupu některých spotřebitelů.

Nakolik se kombinaci teoretických znalostí i praktických zkušeností podařilo přetavit do kvalitního komentáře, to je již ponecháno na posouzení čtenáři.

Autorovou ambicí bylo připravit takový komentář, který neřeší akademické či hypotetické problémy, ale může sloužit jako každodenní vodítko pro osoby, které spotřebitelské úvěry podnikatelsky nabízejí, stejně jako pro konkrétní spotřebitele, anebo spíše pracovníky spotřebitelských organizací či neziskových dluhových poraden, kteří spotřebitelům pomáhají řešit složitou dluhovou situaci a případně i další problémy spojené s předlužením. Cenným zdrojem poznání zákona může nepochybně být i pro pracovníky orgánů dohledu a v neposlední řadě i pro všechny další subjekty a osoby, které zákon o spotřebitelském úvěru při své každodenní činnosti aplikují, ať už se jedná o soudy, nebo již zmiňovaného finančního arbitra.

Cílem této publikace bylo především překročit známou právní poučku o tom, že komentář zpravidla končí tam, kde začínají problémy, a namísto obecného výkladu se soustředit právě na různé sporné a problematické záležitosti, a to mnohdy včetně konkrétních příkladů.

O tom, že zde respektovaná odborná literatura bohužel zatím chyběla, do značné míry svědčí i aktuální kauza ohledně nesprávného výpočtu ukazatele roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr v souvislosti s prodejem osobních automobilů, kdy i několik let po nabytí účinnosti zákona č. 145/2010 Sb. stále ještě existují mezi jednotlivými aktéry diametrálně odlišné představy o správném postupu, v důsledku čehož byl především klamán spotřebitel.

Předkládané dílo je jediným uceleným komentářem zákona o spotřebitelském úvěru zohledňujícím jeho novelizaci a zároveň jediným komentářem, který paralelně zohledňuje jak právní režim nového občanského zákoníku, tak právní úpravu platnou do 31. prosince 2013.

Přestože v souvislosti s přijetím nového civilního kodexu nebyl zákon č. 145/2010 Sb. přímo novelizován, nová obecná právní úprava má zcela bezprostřední dopad i na oblast upravenou tímto zvláštním zákonem. Jen namátkou připomeňme třeba odklon od tzv. absolutní neplatnosti právních úkonů ve prospěch relativní neplatnosti právních jednání, zvláštní pozornost věnovanou ochraně spotřebitele v souvislosti se závazky nebo rozlišování kategorií zajištění a utvrzení dluhů. Vedle smluv o spotřebitelském úvěru uzavíraných již za účinnosti nového občanského zákoníku však nelze opomenout ani ignorovat všechny smlouvy uzavřené do 31. prosince 2013, kterých je ostatně převažující většina, proto je na řadě míst zohledněna i předchozí právní úprava.

Občanský zákoník sám stále ještě budí vášně mezi svými příznivci a odpůrci a na zásadní soudní rozhodnutí, která vyloží některá jeho problematická ustanovení, si budeme muset ještě pár let počkat. To naštěstí neplatí pro zákon o spotřebitelském

úvěru jako takový, který již byl opakovaně aplikován při rozhodovací činnosti soudů a v neposlední řadě i finančního arbitra. Na řadě míst je tak možné odkázat na známou i méně známou judikaturu, ať už s ní autor bez výhrad souhlasí, anebo je jiného právního názoru.

Ostatně právní názory autora samotného nejsou mnohdy nijak překvapivé. Vzhledem k tomu, že se dlouhodobě a soustavně věnuje přednáškové činnosti pro odbornou i laickou veřejnost, a to zejména právě v souvislosti s komentovaným zákonem, jsou jeho názory v příslušných kruzích známé a v minulosti již byly některé převzaty i v rádobě odborné literatury, aniž by byl řádně označen a citován zdroj. Stejně tak se ale šíří i různé nepřesné citace a tvrzení, jakým způsobem autor při různých příležitostech ta která ustanovení zákona vykládal. Těmto nepřesnostem má předkládaný komentář rovněž předejít a zajistit, že názory autora jsou jednoznačně zachyceny v písemné podobě.

Přijetí nového občanského zákoníku s sebou vedle některých zásadních změn v oblasti závazkového práva nese i určité novinky v oblasti odpovědnosti za škodu, které by za určitých okolností mohly dopadnout např. i na odbornou přednáškovou činnost či právě publikaci předkládaného díla. Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, je povinen nahradit škodu, kterou způsobil neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti.

Autor tohoto komentáře si je vědom této skutečnosti a na tomto místě podotýká, že na některé instituty se mohou právní názory expertů lišit. V tomto díle jsou sice prezentovány jeho myšlenky, zároveň však vyzývá čtenáře ke kritickému zhodnocení každého předkládaného právního názoru. Zároveň jsou v díle citovány i názory jiných odborníků na oblast spotřebitelských úvěrů, případně dalších osob, které v této oblasti v nedávné době publikovaly. V konečném důsledku však je vždy ponecháno na čtenáři, pro který právní názor nalezne v právní úpravě, judikatuře tuzemských i evropských orgánů i další odborné literatury silnější oporu.

Závěrem pak nezbyvá než připomenout, že v nedávné době byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010. Jelikož byla tato směrnice založena v zásadě na velmi obdobných principech jako směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru a na některých místech na tuto druhou jmenovanou směrnici výslovně odkazuje, lze předpokládat, že i její tuzemská transpozice, ať už bude legislativně technicky řešena jakkoliv, bude velmi obdobná stávající úpravě obsažené v zákoně č. 145/2010 Sb., ve znění zákona č. 43/2013 Sb. Tento komentář tak může posloužit i legislativci při přípravě správné transpozice, stejně jako při výkladu případné budoucí právní úpravy, dokud nebude vydán ucelený komentář.

To jsou však už úvahy *de lege ferenda* nad rámce aktuálně platné a účinné právní úpravy, které se předkládaný komentář z povahy věci věnuje především.

Praha 30. listopadu 2014

ZÁKON

č. 145/2010 Sb.

ze dne 21. dubna 2010

O SPOTŘEBITELSKÉM ÚVĚRU A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ

Změna: 43/2013 Sb.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

SPOTŘEBITELSKÝ ÚVĚR

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie¹⁾ a upravuje některá práva a povinnosti související se spotřebitelským úvěrem. Spotřebitelským úvěrem se rozumí odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem.

¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS.

Směrnice Komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů.

K § 1

1. Úvodní ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru pozitivně vymezuje předmět právní úpravy, kterým jsou některá práva a povinnosti související se spotřebitelským úvěrem. Současně toto ustanovení obsahuje legální definici spotřebitelského úvěru, podle které se spotřebitelským úvěrem rozumí odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem nebo zprostředkovatelem. Spotřebitelský úvěr je tedy tímto zákonem definován

velmi široce. Pod jeho definici lze podřadit jak některé konkrétní smluvní typy, např. smlouvu o zápůjčce podle § 2390 a násl. obč. zák. nebo smlouvu o úvěru podle § 2395 a násl. obč. zák., kterým do 31. prosince 2013 odpovídaly smlouva o půjčce podle § 657 zák. č. 40/1964 Sb. či smlouva o úvěru podle § 497 a násl. obch. zák., tak smlouvy nepojmenované, které budou mít obdobný charakter, za předpokladu, že jednou smluvní stranou bude spotřebitel [viz komentář k § 3 písm. a)] a druhou věřitel [viz komentář k § 3 písm. b)], případně bude při sjednání spotřebitelského úvěru zapojen na straně věřitele nebo spotřebitele zprostředkovatel [viz komentář k § 3 písm. c) a k § 17]. Spotřebitelský úvěr sám o sobě však žádným konkrétním smluvním typem není. Je to pouze režim, který je třeba aplikovat v případě, že konkrétní smluvní vztah naplňuje znaky pozitivní definice § 1.

2. Podobný přístup lze najít například v zákoně č. 284/2009 Sb., o platebním styku, který je transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu a upravuje v § 74 a násl. mimo jiné „smlouvu o platebních službách“, která také není samostatným smluvním typem, ale jen režimem, který se uplatní v některých případech smlouvy o účtu podle § 2662 a násl. obč. zák. (dříve smlouva o běžném účtu podle § 708 a násl. obch. zák., případně za určitých okolností smlouva o vkladovém účtu podle § 716 a násl. obch. zák.), bude-li mít účet charakter platebního účtu, ale vedle toho může dopadat i na nejružnější podoby smluv nepojmenovaných, v praxi označovaných např. jako „smlouva o vydání platební karty“ apod. Velmi specifická a přitom obecně známá finanční služba, kterou je úvěr, jež lze čerpat prostřednictvím kreditní karty, bývá zpravidla založena smlouvou o úvěru podle § 2395 a násl. obč. zák., má charakter smlouvy o platebních službách a ve většině případů má současně také charakter smlouvy o spotřebitelském úvěru.

3. Jelikož charakter spotřebitelského úvěru jako zvláštního režimu, a nikoliv samostatného smluvního typu podle názoru některých členů Legislativní rady vlády, nevyplýval jednoznačně z původně navrhovaného označení „smlouva o spotřebitelském úvěru“, které podle nich naopak evokovalo spíše konkrétní smluvní typ, používá zákon o spotřebitelském úvěru namísto toho poněkud šroubované označení „smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr“. Pro účely tohoto komentáře však bude v textu dále používáno zjednodušené označení „smlouva o spotřebitelském úvěru“.

4. Definice obsažená v § 1 byla zákonem č. 43/2013 Sb. upravena tak, aby bylo zřejmé, že představuje legální definici spotřebitelského úvěru pro celý právní řád. Spotřebitelským úvěrem je tedy vše, co splňuje materiální znaky vymezené v tomto zákoně jak po stránce objektivní, tedy věcné (v tomto případě zde vymezená finanční služba spočívající v poskytnutí nebo příslibu finančních prostředků druhé straně na určitou dobu), tak po stránce subjektivní, tedy osobní, kdy na jedné straně vystupuje spotřebitel a na druhé straně věřitel, případně zprostředkovatel.

5. Spotřebitelským úvěrem budou i smlouvy, v nichž věřitel, případně zprostředkovatel pouze příslibí spotřebiteli odložení platby či poskytnutí půjčky, úvěru nebo jiné obdobné finanční služby. Jako příklad takového příslibu přichází v úvahu

finanční záruka podle § 2029 a násl. obč. zák. Finanční záruka vzniká prohlášením výstavce v záruční listině, že uspokojí věřitele podle záruční listiny do výše určité peněžní částky, nesplní-li dlužník věřiteli určitý dluh, anebo splní-li se jiné podmínky určené v záruční listině. Je-li výstavcem banka, zahraniční banka nebo spořitelna a úvěrní družstvo, jedná se o bankovní záruku. Přestože v praxi není bankovní záruka běžně poskytována spotřebitelům ve smyslu § 3 písm. a), ve spíše výjimečných případech tomu tak být může. Poskytnutí bankovní záruky je obecně považováno za poskytnutí potenciálního úvěru, přičemž lze dovozovat, že k samotnému poskytnutí úvěru dochází tehdy, když banka plní z bankovní záruky a poskytne plnění beneficentovi bankovní záruky a klient (dlužník) je následně v důsledku poskytnutého plnění povinen do určité doby splatit pohledávku. Poskytnutí bankovní záruky samozřejmě nebývá zadarmo, když klient je povinen platit poplatky spojené s vyhodnocením a posouzením žádosti o bankovní záruku či poplatky za poskytnutí bankovní záruky a následně také úroky z pohledávky banky vzniklé z důvodu poskytnutí plnění beneficentovi, a to od jeho poskytnutí do splacení.

6. Smluvní vztah je spotřebitelským úvěrem, pokud splňuje pozitivní definici § 1 ve vazbě na definici jednotlivých pojmů obsaženou v § 3. Význam negativní definice v § 2 je pak takový, že na uvedený vztah se nebude aplikovat zákon o spotřebitelském úvěru. Mohou se však aplikovat jiné zákony, které o spotřebitelském úvěru hovoří – relevantní je např. § 1 zák. o finančním arbitrovi. Finanční arbitr tak je příslušný např. podle názoru Ministerstva financí publikovaného na jeho webových stránkách (Ministerstvo financí. *Spotřebitelský úvěr: Často kladené dotazy, otázka č. 25* [online]. Dostupné z: <<http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/spotrebitelsky-uver/casto-kladene-dotazy>>) řešit spory ze všech spotřebitelských úvěrů, tedy i včetně takových, které jsou z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru vyloučeny. Ke stejnému závěru ohledně působnosti finančního arbitra došel i autor tohoto komentáře (viz Vacek, L. *Novela zákona o spotřebitelském úvěru. Obchodněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 77).

7. Samotný finanční arbitr však v této věci zastává stanovisko odlišné. V rozhodnutích publikovaných na svých internetových stránkách (usnesení finančního arbitra o zastavení řízení ze dne 28. února 2013 vydané pod evidenčním číslem 1574/2013 v řízení vedeném pod registračním číslem 96/SU/2013 a usnesení finančního arbitra o zastavení řízení ze dne 27. února 2013 vydané pod evidenčním číslem 1589/2013 v řízení vedeném pod registračním číslem 39/SU/2013) finanční arbitr dochází k závěru, že je příslušný řešit spory pouze z takových spotřebitelských úvěrů, které v době jejich sjednání nebyly vyloučeny z působnosti zákona upravujícího spotřebitelské úvěry, tedy v období od 1. ledna 2002 do 31. prosince 2010 z působnosti zákona č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, a v období od 1. ledna 2011 spory týkající se spotřebitelských úvěrů, které nejsou podle § 2 vyloučeny z jeho působnosti.

8. Finanční arbitr ve svých usneseních o zastavení řízení dovozuje, že pokud by měl tuzemský zákonodárce v úmyslu stanovit příslušnost finančního arbitra nad

rámec povinnosti vyplývající pro Českou republiku z ustanovení čl. 24 CCD, musel by tak v souladu s ústavními principy demokratického státu učinit jinak, a to jasně a jednoznačně. Jelikož však toto tuzemský zákonodárce neučinil, s ohledem na zásadu právní jistoty i ústavně zakotvenou zásadu, že státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon, nemíni finanční arbitr účastníky sporu vystavit nebezpečí, že meritorní rozhodnutí ve věci vydané finančním arbitrem bude následně shledáno nicotným, neboť příslušnost finančního arbitra k rozhodnutí ve věci nebyla zákonem dána.

9. Zákon o spotřebitelském úvěru obsahuje pouze některá práva a povinnosti související se spotřebitelským úvěrem. Jiná práva a povinnosti mohou vyplývat jak z konkrétní úpravy jednotlivých smluvních typů ve výše zmiňovaných kodexech, tak z obecných ustanovení o závazcích obsažených v těchto kodexech (viz především ustanovení § 1810 a násl. obč. zák., případně § 52 a násl. zák. č. 40/1964 Sb., tedy zejména ustanovení § 55 a § 56 o nepřiměřených smluvních ujednáních), stejně jako z veřejnoprávních předpisů na ochranu spotřebitele (zde se jedná především o zákon o ochraně spotřebitele, upravující zejména zákaz nekalých obchodních praktik).

10. Jak je již z úvodního ustanovení zřejmé, zákon o spotřebitelském úvěru neupravuje pouze smluvní vztah samotný, ale též další povinnosti věřitelů a zprostředkovatelů v různých fázích smluvního vztahu se zvláštním zaměřením na fázi před uzavřením smlouvy, kdy dochází k nabízení nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru.

11. V souladu s článkem 48 odst. 3 Legislativních pravidel vlády odkazuje úvodní ustanovení zákona na směrnice, jejichž podstatná část je do zákona zapracována. Jedná se především o směrnici CCD a dále pak o směrnici Komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů.

12. Směrnice CCD prošla na evropské úrovni složitým legislativním vývojem, jak je patrné i z informací dostupných na internetových stránkách Evropské komise (viz <http://ec.europa.eu/consumers/rights/background_en.htm>). První návrh předložila Evropská komise Evropskému parlamentu a Radě v září 2002. Cílem návrhu bylo vytvoření podmínek pro skutečný vnitřní trh se spotřebitelským úvěrem, zajištění vysokého stupně ochrany spotřebitele a zlepšení jasnosti komunitární úpravy, která byla v té době obsažena ve třech směrnících (vedle směrnice 87/102/EHS též v jejích novelách provedených směrnicí Rady 90/88/EHS a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/7/ES). Rada (pro konkurenceschopnost) vedla politickou diskusi o návrhu v květnu 2003 a vyslovila mu podporu. Evropský parlament přijal své stanovisko v dubnu 2004 a navrhl v něm 152 změn. Evropská komise 108 z nich začlenila do modifikovaného návrhu ze dne 28. října 2004, který však byl dále doplněn na základě konzultací s členskými státy a vybranými dotčenými subjekty. Dne 13. října 2005 pak Evropská komise předložila revidovaný konsolidovaný text návrhu směrnice

o smlouvách o spotřebitelském úvěru. Následovalo několik dalších let náročného vyjednávání. Členským státům se podařilo dosáhnout shody na společné pozici Rady 20. září 2007. Po dalším více než ročním vyjednávání v rámci trialogů mezi Radou, Evropskou komisí a Evropským parlamentem se podařilo nalézt kompromis přijatelný pro všechny instituce. Evropský parlament schválil návrh směrnice ve druhém čtení na svém plenárním zasedání dne 16. ledna 2008 a Rada text formálně schválila dne 7. dubna 2008. Legislativní proces byl završen dne 22. května 2008 publikací finálního textu směrnice CCD v Úředním věstníku Evropské unie.

13. Při transpozici směrnice CCD některé členské státy (zejm. Velká Británie a Belgie) zjistily, že tzv. dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů obsažené ve směrnici CCD neodpovídají situaci na jejich trhu a u řady produktů vedou k zavádějícímu výsledku.

14. Evropská komise tak využila zmocnění obsaženého v článku 19 odst. 5 CCD na možnou změnu této části směrnice jednodušší legislativní procedurou a v průběhu roku 2011 iniciovala několik jednání tzv. komitologického výboru sestávajícího ze zástupců Komise a expertů členských států. Výsledkem činnosti tohoto výboru bylo přijetí směrnice Komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů.

15. Text směrnice CCD včetně její novely do značné míry předurčuje podobu zákona. Směrnice CCD totiž byla přijata v režimu tzv. „maximální harmonizace“ (viz čl. 22 odst. 1 CCD), což znamená, že v rozsahu působnosti směrnice nemohou členské státy přijmout odchýlná, tedy ani mírnější, ale ani přísnější, ustanovení, než jaká obsahuje směrnice (podrobněji viz Vacek, L. Režim maximální harmonizace a jeho důsledky při transpozici směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru. *Jurisprudence*, 2010, č. 7). Tím však není nikterak dotčena možnost členských států vztáhnout stejný či obdobný režim i na finanční služby, které jsou z působnosti směrnice samotné vyloučeny.

Z judikatury a rozhodovací praxe finančního arbitra:

1. Ustanovení zákona č. 40/1964 Sb. o promlčení nelze považovat za ustanovení na ochranu spotřebitele ve smyslu § 262 odst. 4, části první věty za středníkem, obč. zák. (**rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. července 2012, sp. zn. 32 Cdo 3337/2010, č. 135/2012 Sb. NS**)
2. Má-li smlouva o úvěru uzavřená mezi peněžním ústavem a fyzickou osobou charakter spotřebitelského úvěru podle zákona č. 321/2001 Sb., lze platně sjednat úrok z prodlení pouze do výše stanovené občanskoprávními předpisy. (**rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích, pobočka v Táboře, ze dne 18. prosince 2008, sp. zn. 15 Co 707/2008**)
3. V důvodové zprávě k návrhu zákona č. 321/2001 Sb. je rovněž uvedeno, že vzhledem ke skutečnosti, že spotřebitelský úvěr může být sjednán v různých typech smluv, předkládaný návrh zákona upravuje zvláštní podmínky, které musí být, vedle podmínek obecně platných, respektovány vždy, je-li sjednána jakákoli smlouva obsahující závazek poskytnutí spotřebitelského úvěru. Pokud by byl vytvořen zvláštní typ úvěrové smlouvy, nevztahoval by se režim upravený směrnicí 87/102/EHS, o sblížování zákonů a dalších právních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru, implementovanou do českého právního řádu na ostatní typy smluv, jimiž by

byl spotřebitelský úvěr sjednán. To by v praxi vedlo k možnosti poměrně snadného obcházení zákona. Věřitel, který by se chtěl vyhnout přísnějšímu režimu, by poskytl úvěr prostřednictvím jiného typu smlouvy. Účelu sledovaného předmětnou směrnicí by nebylo dosaženo, a nebyl by tak dosažen ani smysl sledovaný implementací práva Evropských společenství; spotřebitel by tudíž nebyl chráněn stejnou měrou, jako je chráněn v členských zemích Evropských společenství. **(rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. září 2005, č. j. 10 Ca 5/2004-27)**

4. Zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednání spotřebitelského úvěru, je k občanskému zákoníku ve vztahu speciality.

Smlouvu o půjčce uzavřenou za platnosti tohoto zákona, pokud ta svým obsahem odpovídá ustanovení § 1 odst. 1 a § 2 tohoto zákona, je třeba pokládat za smlouvu o poskytnutí spotřebitelského úvěru bez zřetele na to, jak je v textu označena. **(usnesení Krajského soudu Ústí nad Labem ze dne 25. března 2003, sp. zn. 30 Co 118/2003)**

5. Skutečnost, že Smlouva o konzultaci a Klientská smlouva byly stranami sporu uzavřeny na samostatném listu, nelze podle názoru finančního arbitra s přihlédnutím k okolnostem jejich uzavření vnímat tak, že by mezi nimi nebyla žádná souvislost. Naopak, vzájemná souvislost těchto smluv je nejenom časová a místní, když oba smluvní vztahy jsou spojeny zejména co do jejich předmětu. Při zkoumání obsahu závazků smluvních stran, jak bude dále rozvedeno v tomto nálezu, pak finanční arbitr dospěl k závěru, že shora uvedené smlouvy byly uzavřeny za účelem získání, resp. poskytnutí, popř. zprostředkování spotřebitelského úvěru.

Finanční arbitr dovozuje, s ohledem na výše zmíněná ustanovení a přílohy Smlouvy o konzultaci a Klientské smlouvy, jejich obsahovou a časovou souvislost, nesrozumitelnost a vzájemná práva a povinnosti z nich vyplývající a pro průměrného spotřebitele obtížně rozeznatelná, že pokud měly být ze strany Navrhovatelky poskytnuty informace o její bonitě, platební morálce, závazcích, vlastnictví movitých a nemovitých věcí a zaplacení úplaty ve výši 6 500 Kč a povinností Instituce vyžádat si potřebné dokumenty, poskytnout a sdělit informace přímo či nepřímo související se spotřebitelským úvěrem a zhodnocení bonity klienta, lze se důvodně domnívat, že pro Navrhovatelku tvořila veškerá smluvní ujednání jeden celek, jehož cílem bylo získání finančních prostředků od Instituce. [...]

S přihlédnutím ke všem shora uvedeným skutečnostem dospěl finanční arbitr k závěru, že Instituce vystupovala ve zkoumaném smluvním vztahu v pozici věřitele při nabízení spotřebitelského úvěru. **(nález finančního arbitra ze dne 29. srpna 2013 vydaný pod evidenčním číslem 6913/2013 v řízení vedeném pod registračním číslem 137/SU/2012)**

6. Finanční arbitr z průběhu zákonodárského procesu i s přihlédnutím k poznámce pod čarou obsažené v zákoně o finančním arbitrovi proto dovozuje, že právní termín „spotřebitelský úvěr“, jako odkaz na platnou a účinnou právní úpravu v době přijetí Novely zákona o finančním arbitrovi, je třeba chápat ve smyslu, v němž je používán napříč zákonem č. 145/2010 Sb., resp. zákonem č. 321/2001 Sb., neboť posledně jmenovaný je přímým předchůdcem aktuálně účinné právní úpravy (zákon č. 145/2010 Sb. zrušil a nahradil zákon č. 321/2001 Sb.), která tento původně stručný právní předpis podstatným způsobem rozvinula. Zákon č. 321/2001 Sb. a zákon č. 145/2010 Sb. jsou jedinými předpisy, v nichž je možné nalézt nejen právní termín „spotřebitelský úvěr“ použitý ve formě legislativní zkratky, ale především pomocí negativního výčtu vymezenou skupinu smluvních vztahů, která této legislativní zkratce odpovídá. Podle názoru finančního arbitra zákonodárce použil poznámky pod čarou právě s úmyslem vymezit příslušnost finančního arbitra rozhodovat spory ze smluv o spotřebitelském úvěru spadajících do působnosti zákona č. 321/2001 Sb. nebo zákona č. 145/2010 Sb. **(usnesení finančního arbitra o zastavení řízení ze dne 28. února 2013 vydané pod evidenčním číslem 1574/2013 v řízení vedeném pod registračním číslem 96/SU/2013)**
7. Pokud by měl zákonodárce v úmyslu stanovit příslušnost finančního arbitra nad rámec povinností vyplývajících pro Českou republiku ze směrnice 2008/48/ES, musel by tak v souladu

s ústavními principy demokratického státu učinit jinak, a to jasně a jednoznačně. S ohledem na zásadu právní jistoty je finanční arbitr toho právního názoru, že nelze účastníky sporu vystavit nebezpečí, že meritorní rozhodnutí ve věci vydané finančním arbitrem bude následně shledáno nicotným, neboť příslušnost finančního arbitra k rozhodnutí ve věci nebyla zákonem dána. **(usnesení finančního arbitra o zastavení řízení ze dne 27. února 2013 vydané pod evidenčním číslem 1589/2013 v řízení vedeném pod registračním číslem 39/SU/2013)**

Související ustanovení:

§ 2 – výjimky z působnosti zákona, § 3 – vymezení některých pojmů

Související předpisy:

§ 2029, § 2390–2490 obč. zák., – § 497 obch. zák., – § 657 zák. č. 40/1964 Sb., – zák. o platebním styku, – zák. o finančním arbitrovi

Z literatury:

BERAN, J., DOLEŽALOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2011.

MINISTERSTVO FINANCÍ. *Spotřebitelský úvěr: Často kladené dotazy* [online]. Dostupné z: <<http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/spotrebitelsky-uver/casto-kladene-dotazy>>.

ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., HRÁDEK, J., VOJTEK, P., HAJN, P. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI (relativní majetková práva 2. část)*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014.

ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník, I. a II. díl*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009.

VACEK, L. Režim maximální harmonizace a jeho důsledky při transpozici směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru. *Jurisprudence*, 2010, č. 7.

VACEK, L. Novela zákona o spotřebitelském úvěru. *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 3.

§ 2

(Výjimky z působnosti zákona)

Tento zákon se nevztahuje na odloženou platbu, půjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu

a) poskytnutou pro účely bydlení, v níž je pohledávka zajištěna zástavním právem k nemovitosti a jejímž účelem je

1. nabytí vlastnického práva k nemovitosti, vypořádání vlastnických vztahů k nemovitosti nebo výstavba nemovitosti,
2. úhrada za převod členských práv a povinností v bytovém družstvu nebo nabytí účasti v jiné právnické osobě za účelem získání práva užívání bytu či rodinného domu,
3. změna stavby²⁾ nebo její připojení k veřejným sítím,
4. úhrada nákladů spojených se získáním půjčky, úvěru nebo jiné obdobné finanční služby s účelem uvedeným v bodech 1 až 3, nebo

5. splacení úvěru, půjčky nebo jiné obdobné finanční služby poskytnuté k účelům uvedeným v bodech 1 až 4, popřípadě 5,
- b) sjednanou v podobě nájmu věci nebo leasingu s výjimkou smluvních vztahů, u nichž je sjednáno právo nebo povinnost koupě předmětu smlouvy nebo jiná možnost nabytí vlastnického práva po uplynutí určité doby,
 - c) poskytnutou bez úroku a jakékoli úplaty,
 - d) sjednanou v podobě průběžného poskytování služby nebo dodávání zboží stejného druhu, za které spotřebitel může platit v průběhu jejich poskytování formou splátek,
 - e) s celkovou výší nižší než 5 000 Kč nebo vyšší než 1 880 000 Kč; částka 5 000 Kč se považuje za dosaženou též tehdy, je-li mezi tímž věřitelem a spotřebitelem uzavřeno v období 12 měsíců více smluv se stejným nebo obdobným účelem, přičemž se tento zákon vztahuje na smlouvu, kterou se dosáhne nebo přesáhne celková výše úvěru 5 000 Kč, a všechny následující smlouvy uzavřené v uvedeném období,
 - f) kterou zaměstnavatel poskytuje svým zaměstnancům jako vedlejší činnost s roční procentní sazbou nákladů nižší, než je roční procentní sazba nákladů spotřebitelských úvěrů obvykle nabízená na trhu, a která není obecně nabízena veřejnosti,
 - g) sjednanou s obchodníkem s cennými papíry nebo bankou, jejímž účelem je provedení operace s investičním nástrojem³⁾, přičemž obchodník s cennými papíry nebo banka jsou do této operace zapojeni,
 - h) v podobě bezplatného odložení platby stávajícího dluhu,
 - i) poskytovanou omezenému okruhu osob ve veřejném zájmu na základě jiného právního předpisu bezúročně nebo s úrokovými sazbami nižšími, než jsou sazby na trhu obvyklé,
 - j) při jejímž poskytnutí je věřiteli přenechána movitá věc a věřiteli nevzniká právo na vrácení peněz, nebo
 - k) která je obsažena ve smíru uzavřeném před soudem nebo jiným příslušným orgánem.

²⁾ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ § 3 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

K § 2

1. Zatímco § 1 obsahuje pozitivní výčet okruhu vztahů, na něž se vztahuje působnost zákona, § 2 vymezuje působnost zákona negativně. Obsahuje totiž okruh vztahů, které by jinak bylo možné pod pozitivní definici podřadit, ale které jsou z různých důvodů z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru vyloučeny. Přestože většina vyloučených vztahů v zásadě vyplývá ze směrnice CCD, tyto výchyty se zcela nepřekrývají. Jak je vysvětleno v komentáři k § 1, princip maximální harmonizace